

ks. bp Henryk Tomasik

Wychowanie w wierze – „Być solą ziemi”.

Program katechetyczno-duszpasterski na rok szkolny 2012-2013

Program katechetyczno-duszpasterski na rok 2012/2013 pod hasłem: *Wychowanie w wierze – „Być solą ziemi”* nadaje kierunek pracy katechetyczno-duszpasterskiej w diecezji radomskiej celem ożywienia wiary we wspólnocie.

I. Przewodni temat Programu

Program katechetyczno-duszpasterski *Wychowanie w wierze – „Być solą ziemi”* jest zgodny z założeniami Roku Wiary, który w Kościele powszechnym rozpocznie się 11 października 2012 r. w 50. rocznicę otwarcia Soboru Watykańskiego II i 20. rocznicę ogłoszenia *Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Rok Wiary zapowiedziany w liście apostolskim Benedykta XVI *Porta fidei* ma przyczynić się do „nawrócenia do Jezusa i do odkrycia wiary”, aby wszyscy członkowie Kościoła stali się w dzisiejszym świecie „wiarygodnymi i radosnymi świadkami zmartwychwstałego Pana” oraz zdobyli zdolność pokazania wielu poszukującym „bram wiary” (PF 1).

II. Zasadnicze zadania Programu

Ojciec Święty Benedykt XVI w Liście apostolskim *Porta fidei* zachęca, aby każdy wierzący mógł na nowo odkryć: „treść wiary, wyznawanej, celebrowanej, przeżywanej i przemodlonej oraz zastanowić się nad samym aktem wiary”

(nr 9). Analiza treści wiary pozwala ukazać jej bogactwo i piękno. Wiara rodzi się ze słuchania słowa Bożego, umacnia się w liturgii i pogłębia się poprzez dzieła miłosierdzia. Program wskazuje na rodzinę i wspólnotę parafialną jako odpowiedzialną za przekaz wiary młodemu pokoleniu. To jest zgodne z przekonaniem, że wiara ochrzczonych umacnia się, gdy jest przekazywana. Dostrzega się potrzebę przygotowania młodych do sakramentu bierzmowania i wieloaspektowej współpracy z rodzicami, jak również znaczenie świadectwa wiary w rodzinie, szkole oraz środowisku życia. Istnieje potrzeba ukazywania piękna wiary wynikającego z jedności z Bogiem oraz odpowiedzialności za drugiego człowieka, zwłaszcza tego, który potrzebuje naszego duchowego czy materialnego wsparcia.

1. WIARA – WYZNAWANA

W wyznawaniu wiary nie chodzi o wiarę doktrynalną, ale o tę wiarę, która prowadzi do zbawienia, na której opiera się nasze życie. Ojciec Święty Benedykt XVI zapowiedział, że Rok Wiary ma rozbudzić w każdym wierzącym aspirację do „wyznawania wiary w pełni i z odnowionym przekonaniem, z ufnością i nadzieją” (PF 9). Papież wskazuje, że przekroczenie „podwoi wiary”, które dokonuje się w sakramencie

chrztu świętego, oznacza dla chrześcijanina wyruszenie w drogę, która trwa całe jego życie (por. PF 1). Podążając nieustannie tą drogą wiary uświadamiamy sobie, że jesteśmy włączeni w nurt życia i wiary całego Kościoła. Papież zaznacza: „podwoje wiary” (por. Dz 14,27) są dla nas zawsze otwarte. Wiodą one do życia w komunii z Bogiem i pozwalają wejść do Jego Kościoła. Próg ten można przekroczyć, kiedy głoszone jest słowo Boże, a serce poddaje się kształtowaniu przez łaskę, która przemienia. Przekroczenie tych podwoi oznacza wyruszenie w drogę, która trwa całe życie. Zaczyna ją chrzest (por. Rz 6,4), dzięki któremu możemy wzywać Boga jako Ojca, a kończy przejście przez śmierć do życia wiecznego, będącego owocem zmartwychwstania Pana Jezusa, który poprzez dar Ducha Świętego zechciał włączyć w swą chwałę tych, którzy w Niego wierzą (por. J 17,22)” (PF 1). Wiarę otrzymujemy przez sakrament chrztu świętego, wyznawanie wiary w Tróję Świętą – Ojca, Syna i Ducha Świętego – oznacza wiarę w jednego Boga, który jest miłością (por. 1J 4,8): Ojca, który w pełni czasów posłał swego Syna dla naszego zbawienia; Jezusa Chrystusa, który w tajemnicy swej śmierci i zmartwychwstania odkupił świat; Ducha Świętego, który prowadzi Kościół przez wieki w oczekiwaniu na chwalebny powrót Pana (por. PF 1). Istnieje głęboka jedność między aktem, którym się wierzy i treścią, którą wyznaje się. Apostoł Paweł umożliwia wejście w tę rzeczywistość, kiedy pisze: «Sercem przyjęta wiara prowadzi do sprawiedliwości, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia» (Rz 10,10). Serce wskazuje, że pierwszym aktem, przez który dochodzi się do wiary, jest dar Boga i działanie łaski, która przemienia osobę aż do głębi jej serca (PF 10). Papież zaznaczył: „Wyznanie wiary jest aktem zarówno osobistym, jak i wspólnotowym. Pierwszym podmiotem wiary jest bowiem Kościół. W wierze wspólnoty chrześcijańskiej

każdy otrzymuje chrzest, skuteczny znak przyłączenia do ludu wierzących, aby zyskać zbawienie. Jak stwierdza Katechizm Kościoła Katolickiego: «„Wierzę” – to wiara Kościoła wyznawana osobiście przez każdego wierzącego, przede wszystkim w chwili chrztu. „Wierzymy” – to wiara Kościoła wyznawana przez biskupów zgromadzonych na soborze lub, bardziej ogólnie, przez zgromadzenie liturgiczne wierzących. „Wierzę” – mówi także Kościół, nasza Matka, który przez swoją wiarę odpowiada Bogu i który uczy nas mówić: „Wierzę”, „Wierzmy”». (...) Przez wiarę na przestrzeni czasów – wskazuje Benedykt XVI – mężczyźni i kobiety w każdym wieku, których imię jest zapisane w księdze życia (por. Ap 7,9; 13,8), wyznawali, że pięknie jest pójść za Panem Jezusem tam, gdzie byli wzywani, żeby dawać świadectwo, iż są chrześcijanami: w rodzinie, w życiu zawodowym, publicznym, w wykorzystywaniu charyzmatów i pełnieniu posług, do których byli powołani. Przez wiarę żyjemy także i my: dzięki rozpoznawaniu sercem Pana Jezusa, obecnego w naszym życiu i w historii” (PF 10, 13). Kościół zachęca wszystkich, aby poprzez wiarę odpowiedzieć Bogu, który się objawia i udziela, przynosząc równocześnie obfite światło człowiekowi poszukującemu ostatecznego sensu swego życia. „Wiara jest aktem osobowym, wolną odpowiedzią człowieka na inicjatywę Boga, który się objawia. Wiara nie jest jednak aktem wyizolowanym. Nikt nie może wierzyć sam, tak jak nikt nie może żyć sam. Nikt nie dał wiary samemu sobie, tak jak nikt nie dał sam sobie życia. Wierzący otrzymał wiarę od innych, dlatego powinien ją przekazywać innym. Nasza miłość do Jezusa i ludzi skłania nas do mówienia innym o naszej wierze. Każdy wierzący jest jakby ogniewem w wielkim łańcuchu wierzących. Nie mogę wierzyć, jeśli nie będzie mnie prowadziła wiara innych, a przez moją wiarę przyczyniam się do prowadzenia wiary innych” (KKK 166). W akcie wiary

podkreśla się rolę wiary Kościoła, który „wierzy pierwszy, i w ten sposób prowadzi, karmi i podtrzymuje naszą wiarę. To Kościół wyznaje wszędzie Pana (...), a z nim i w nim także my dochodzimy do wyznania: «Wierzę», «Wierzmy». To właśnie dzięki Kościołowi przez chrzest otrzymujemy wiarę i nowe życie w Chrystusie” (KKK 168). Wyznanie wiary jest twórczą odpowiedzią na poznane Słowo Boże i historię zbawienia. Nie wystarczy milcząco wierzyć. Święty Augustyn napisał: „Bóg stworzył nas bez nas, ale nie zbawi nas bez nas”.

Praktyczne wskazania i możliwości wyznawania wiary w katechezie:

- Modlitwa podkreślająca wiarę, również wiarę rodziców,
- Zastosowanie śpiewu w katechezie,
- Uroczyste odczytanie Słowa Bożego,
- Zaangażowanie się uczniów na katechezie,
- Ukazanie osób, które są świadkami wiary,
- Dzielenie się pięknem i siłą wiary,
- Ukazywanie radości wiary i potrzeby apostołstwa,
- Zachęcenie do rozmowy z kolegą, koleżanką na temat wiary,
- Przygotowywanie uczniów do pełnego uczestnictwa w liturgii Mszy świętej.

2. WIARA – CELEBROWANA

Ojciec Święty Benedykt XVI wskazał, że Rok Wiary jest dobrą okazją, do celebrowania wiary w liturgii, zwłaszcza Eucharystii, która „jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i zarazem jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (PF 9). Wezwanie Ojca Świętego, aby „celebrować wiarę w liturgii” jest wskazaniem na bardzo ważny aspekt tematu wiary w sakramentach świętych, a szczególnie w Eucharystii. Chodzi o uroczyste celebrowanie wiary w sposób ukazujący całą prawdę o Bogu i o człowieku,

którą odsłania przed nami wiara. Ukażuje ona, że w sakramentach świętych dokonują się zbawienie człowieka i świata. W celebracji sakramentów wiary należy dążyć do tego, aby jak najlepiej wyrażona została wielkość zbawczych wydarzeń. Zgromadzeni na celebracji liturgicznej chrześcijanie są ludem świętującym. Fundamentem świętowania jest misterium Chrystusa zamykające w sobie wydarzenia przeszłości, urzeczywistniające się w znakach, a także dające zadatek wiekuiestej pełni. Warto wskazać na niektóre aspekty chrześcijańskiego świętowania: gromadzenie się we wspólnocie braci, sprawowanie czynności liturgicznej w wierze, obdarowanie człowieka życiem Bożym i przygotowanie święta. W świętowanie zaangażowany jest cały człowiek. Fakt ten ma istotny związek z jego psychofizyczną naturą, z której wynika także konieczność gromadzenia się we wspólnocie. Ponieważ człowiek nie tylko ma ciało, ale wprost jest ciałem, przeto sposób świętowania winien odpowiadać jego duchowo-cielesnej naturze, czyli mieć wymiar zarówno duchowy jak i cielesny. Pojęcie „liturgia” oznacza służbę pełnioną na rzecz ludu, a w tradycji chrześcijańskiej udział ludu Bożego w „dziele Bożym”. Przez sprawowanie liturgii Kościół w szczególny sposób uobecnia Chrystusa i Jego zbawcze dzieło, które prowadzi ku oddawaniu czci Bogu, głoszeniu Ewangelii oraz pełnieniu czynów miłości. Oznacza to, że przy sprawowaniu liturgii zawsze chodzi o służbę Bogu i służbę ludziom.

Eucharystia spełnia w życiu religijnym Kościoła katolickiego bardzo istotną i ważną rolę. Kościół wierzy i celebrować misterium paschalne Jezusa Chrystusa, głównie Jego mękę, śmierć, zmartwychwstanie i wniebowstąpienie. W to misterium odkupienia Kościół wierzy i głosi je oraz uobecnia w swojej liturgii, szczególnie w ofierze eucharystycznej. W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy: „Kościół głosi i celebrować to misterium Chrystusa

w swojej liturgii, aby wierni przeżywali je i świadczyli o nim w świecie: Istotnie, liturgia, przez którą – szczególnie w Boskiej Ofierze eucharystycznej «dokonuje się dzieło naszego Odkupienia», w najwyższym stopniu przyczynia się do tego, by wierni życiem swoim wyrażali oraz ujawniali innym misterium Chrystusa i rzeczywistą naturę prawdziwego Kościoła» (nr 1068). „Bez liturgii i sakramentów wyznanie wiary nie byłoby skuteczne, gdyż brakowałoby mu łaski, która wspiera świadectwo chrześcijan” (PF 11). W duchu przyjętej wiary „uczniowie utworzyli pierwszą wspólnotę, zgromadzoną wokół nauki apostołów na modlitwie, celebrowaniu Eucharystii, oddając do dyspozycji wszystkich to, co posiadali, aby zaspokoić potrzeby braci (por. Dz 2,42-47)” (PF 13). Dlatego w liturgii Kościół celebrował przede wszystkim Misterium Paschalne, przez które Chrystus wypełnił dzieło naszego zbawienia. Kościół „uważa za swój obowiązek obchodzić w czcigodnym wspomnieniu zbawcze dzieło swego Boskiego Oblubieńca przez cały rok w ustalonych dniach. Każdego tygodnia Kościół obchodzi pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego w dniu, który nazwał Pańskim, a raz w roku czci je także razem z Jego błogosławioną Męką na Wielkanoc, w to swoje największe święto. Z biegiem roku Kościół odsłania całe misterium Chrystusa... W ten sposób obchodząc misteria Odkupienia, Kościół otwiera bogactwa zbawczych czynów i zasług swojego Pana, tak że one uobecniają się niejako w każdym czasie, aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili łaski zbawienia” (KKK 1163). Gdy celebrował misterium Chrystusa, „w jego modlitwie powraca słowo «dzisiaj» (...). Tym «dzisiaj» Boga żywego, do którego człowiek ma wejść, jest «Godzina» Paschy Jezusa, która przenika i prowadzi całą historię” (KKK 1165), a rok liturgiczny jest „rozwinęciem różnych aspektów jedyne go Misterium Paschalnego. W sposób szczególny

odnosi się to do cyklu świąt skupionych wokół misterium Wcielenia (Zwiastowanie, Boże Narodzenie, Objawienie Pańskie), które wspominają początek naszego zbawienia i komunikują nam pierwociny Misterium Paschalnego” (KKK 1171).

Praktyczne wskazania i możliwości celebrowania wiary w katechezie

- Intronizacja Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego,
- Uroczyste zapalenie świecy – symbolu obecności Chrystusa,
- W Wielkim Poście celebrowanie krzyża (jako wyznanie wiary i dziękczynienie),
- Przygotowanie uczniów do liturgii Mszy świętych (czytania, Psalm, Modlitwa wiernych) i nabożeństw (różaniec, droga Krzyżowa, roraty) i wspólna obecność rodziców z dziećmi i młodzieżą w kościele,
- Wystrój sali katechetycznej, aktualna gazetka (gablota), kącik patrona,
- Akademia, np. dla uczczenia Papieża bł. Jana Pawła II,
- Jasełka – programy Bożonarodzeniowe, opłatek klasowy z uczniami i gronem pedagogicznym,
- Koła: różańcowe, misyjne, biblijne, charytatywne,
- Uroczystości w parafii, np. poświęcenie figury Matki Bożej Fatimskiej.

3. WIARA – PRZEŻYWANA

Rok Wiary jest okazją do refleksji nad wiarą przeżywaną we wspólnocie kościelnej. Jednym z podstawowych zadań katechezy, która polega na rozwijaniu poznania wiary, jest ostatecznie doprowadzić do spotkania z Jezusem Chrystusem i do głębokiej z Nim zażyłości. Ojciec Święty Benedykt XVI wyraża pragnienie, aby Rok Wiary „rozbudził w każdym wierzącym aspirację do wyznawania wiary w jej pełni i z odnowionym przekonaniem, z ufnością i nadzieją” (PF 9). Wiara powinna być przeżywana we wspólnocie Kościoła, bowiem inaczej może zmierzać

do obojętności religijnej. Rodzice chrześcijańscy przekazują wiarę, a wiara umacnia się przez przeżycie jej we wspólnocie klasowej w szkole czy też w grupach chrześcijańskich i stowarzyszeniach: dziecięcych i młodzieżowych. Papież wskazuje, że wiara rośnie i umacnia się, gdy jest przeżywana jako doświadczenie otrzymanej miłości i kiedy jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości. W ten sposób *świadeństwo* życia ludzi wierzących jest coraz bardziej wiarygodne (por. PF 9). Wyznawanie i przeżywanie wiary wskazuje, że jej konsekwencją jest dawanie świadectwa i zaangażowanie w życie społeczne i religijne. „Chrześcjanin nigdy nie może uważać, że wiara jest sprawą prywatną. Wiara jest decyzją o tym, że jest się z Panem, żyje się z Nim. To «bycie z Nim» prowadzi do zrozumienia powodów, dla których się wierzy. Wiara, właśnie dlatego, że jest aktem wolności, wymaga również odpowiedzialności społecznej za to, w co się wierzy. Kościół w dniu Pięćdziesiątnicy ukazuje z całą oczywistością ów publiczny wymiar wiary i głoszenia jej bez lęku każdej osobie. To dar Ducha Świętego, który uzdalnia do misji i umacnia nasze świadectwo, czyniąc je szczerym i odważnym” (PF 10). Wiara bowiem wzrasta, „gdy jest przeżywana jako doświadczenie doznawanej miłości i kiedy jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości. Powoduje, że życie wiernych wydaje owoce, bo dzięki nadziei serce rośnie, oraz umożliwia składanie skutecznego świadectwa: otwiera w istocie serca i umysły słuchających na zaproszenie Pana, aby przyłączyli się do Jego słowa, by stali się Jego uczniami. Wierni, stwierdza św. Augustyn, «wzmacniają się przez wiarę»” (PF 7). Przez wiarę – stwierdza Benedykt XVI – „kobiety i mężczyźni poświęcali swoje życie Chrystusowi, pozostawiając wszystko, aby żyć w prostocie ewangelicznego posłuszeństwa, ubóstwa i czystości – konkretnych znaków

oczekiwania na Pana, który przychodzi bez zwłoki. Przez wiarę tak wielu chrześcijan działało na rzecz sprawiedliwości, aby przełożyć na język konkretny słowo Pana, który przybył, aby głosić wyzwolenie z ucisku i rok łaski dla wszystkich (por. Łk 4,18-19)” (PF 13).

Praktyczne wskazania i możliwości przeżywania wiary w katechezie:

- Modlitwa połączona z osobowym przeżyciem wiary,
- Czytanie i analiza Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego,
- Przybliżanie przykładów z życia wiary,
- Przygotowanie spotkania na temat wiary znanych osób i sacrum w literaturze,
- Rachunek sumienia oraz akty uwielbienia i przeproszenia Boga,
- Możliwość przeżywania wiary poprzez wspólny śpiew w katechezie,
- Szkolne uroczystości (Jasełka itp.),
- Przygotowanie do sakramentów,
- Przygotowanie do liturgii,
- Zachęcenie do czynu dla parafii jako wyraz odpowiedzialności za parafię,
- Kształtowanie postawy miłości bliźniego.

4. WIARA – PRZEMODLONA

W liście apostoelskim *Porta fidei* Benedykt XVI wskazał, że w pierwszych wiekach chrześcijanie musieli nauczyć się na pamięć *Credo* – „Wierzę w Boga”. Było ono ich codzienną modlitwą. Treści wiary, którą wyznajemy, powinny być przez nas przemodlone, aby stały się treścią naszego życia. Temu służy praktykowany w rodzinach chrześcijańskich pacierz. Codzienne odmawianie tajemnic wiary zapada w sercu człowieka wierzącego i staje się treścią życia, punktem odniesienia w podejmowaniu życiowych decyzji i gwarantem tożsamości człowieka ochrzczonego, aby nie zapominał o zobowiązaniu przyjętym przez sakrament Chrztu

Świętego. Przypomniał o tym w *homilii* św. Augustyn, kiedy na temat *redditio* symboli – przekazania *Credo* – mówi: «Skład Apostolski, który otrzymaliście wszyscy razem i który odmówiliście jeden po drugim, to słowa, na których opiera się, jak na stałym fundamencie, wiara Matki-Kościola, a fundamentem tym jest Chrystus Pan (...) Otrzymaliście więc i powtarzaliście to, co wiernie powinniście naśladować, co w duszy i sercu zawsze powinniście zachowywać, co powinniście na łóżach waszych odmawiać, o czym myślicie na placach i miejscach publicznych, o czym także i podczas posiłków waszych nie zapominajcie, strzeżcie tego w sercu, chociaż ciało zasypia» (PF 9). W katechezie podawanie treści Katechizmu na temat życia moralnego „nabiera swego pełnego znaczenia, jeżeli powiązane jest z wiarą, liturgią i modlitwą” (PF 11). Kościół wyznaje wiarę w Symbolu Apostolskim, celebrowa w liturgii sakramentalnej, w ten sposób aby życie wiernych upodobniło się do Chrystusa w Duchu Świętym na chwałę Boga Ojca. Tajemnica ta wymaga zatem, aby wierni w nią wierzyli, celebrowali ją i żyli nią w żywym i osobistym związku z Bogiem żywym i prawdziwym. W przeżywaniu wiary stale wspiera chrześcijańska modlitwa (por. KKK 2558).

Praktyczne wskazania i możliwości przemodlenia wiary w katechezie:

- Modlitwa spontaniczna wyrażająca uczucia, emocje związane z aktualnym stanem przeżyć dziecka (mogą to być radości, jak również przeżycia osobiste);
- Modlitwa psalmami wyrazem uwielbienia Boga, dziękczynienia, uwielbienia i prośby;
- Czytanie, rozważanie i świadectwa na podstawie tekstów Pisma Świętego;
- Poezja religijna, wyrażanie piękna i świadectwa wiary (własne wiersze religijne),

– Wspólny śpiew, który ma być spontaniczny, żywy, płynący z serca, ekspresja dziecięca,

– Rozszerzanie nabożeństw liturgicznych, np. różaniec, nabożeństwa adwentowe, droga krzyżowa, nabożeństwa majowe,

– Adoracja, modlitwa ciszy, skupienia, rozważania,

– Modlitwa „Anioł Pański”.

III. Wnioski praktyczne:

– Rok Wiary jest okazją sprzyjającą ku temu, aby wszyscy wierni głębiej zrozumieli, że fundamentem wiary chrześcijańskiej jest spotkanie z Jezusem Chrystusem, który nadaje życiu nową perspektywę,

– Rok Wiary jest zaproszeniem do autentycznego i nowego nawrócenia do Pana, jedynego Zbawiciela świata,

– Rok Wiary jest przygotowywaniem uczniów do celebracji wiary w liturgii, zwłaszcza w Eucharystii,

– Rok Wiary powinien wyrazić wspólne zobowiązanie do ponownego odkrycia i studium podstawowych treści wiary, które znajdują w Katechizmie Kościoła Katolickiego swą systematyczną i organiczną syntezę,

– Rok Wiary jest przypomnieniem historii naszej wiary,

– Rok Wiary będzie okazją do wzmocnienia świadectwa miłosierdzia – wiara bez miłości nie przynosi owocu,

– Rok Wiary powinien ukazać wszystkim wiernym radość, siłę i piękno wiary,

– Rok Wiary jest okazją, aby w katechezie coraz bardziej umacniać więź z Chrystusem.

Na trud głoszenia Ewangelii w Roku Wiary słowem, modlitwą i przykładem życia

z serca błogostawię

+ Henryk Tomasik
Biskup Radomski

Radom, 18 września 2012 r.